

ÇED KARARLARININ DUYURULMASI VE DAVA AÇMA SÜRESİ

4 Şubat 2021

Çevre Kanunu'nda düzenlendiği üzere “ÇED Gerekli Değildir” veya “ÇED Olumlu” kararları, yatırımlara başlanabilmesi için öncelikle alınması gereken kararlardır. ÇED süreçleri neticesinde alınan söz konusu kararlar sadece bunu talep eden yatırımcı şirkete yazılı olarak bildirilmektedir. Bununla birlikte ÇED süreçlerinin başlangıcında, aşamalarında ve sonunda kararla ilgili olarak yörede yaşayanlara duyurular yapılmaktadır. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nde (Yönetmelik) ÇED sürecinde yapılacak bu duyuruların anons, askıda ilan ve internet sitesinde yayımlanmak suretiyle yapılacağı belirtilmektedir.

Söz konusu kararlardan menfaatlerinin etkilendiğini ileri süren kişiler yetkili idare mahkemesinde iptal davası açabilirler. Bu davalar İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda (İYUK) düzenlenen ivedi yargılama usulüne tabi davalar arasında yer almaktadır. Dolayısıyla dava açma süresi son derece kısa olması sebebiyle de söz konusu sürenin başlangıcının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. ÇED davalarında, idare mahkemelerinin Yönetmelik uyarınca yapılan duyurulara ilişkin bilgi ve belgeleri celp ederek, bunların tarihlerine göre davaların süresinde olup olmadıklarını değerlendirdikleri görülmektedir.

Ancak, söz konusu davalar, pek çok kez, duyuruların yapıldığı ilgili yörede ikamet etmeyen, dolayısıyla Yönetmelik'te belirtilen duyurulardan haberdar olamayacak kişilerce de açılabilir. Söz gelimi, ÇED kararı verilen proje alanında taşınmazı bulunan, ancak ilan yapılan il ve ilçelerde ikamet etmediğinden duyurular yoluyla karardan haberdar olamamış bir kişinin, ÇED kararını öğrenme tarihinden itibaren yasal süresi içerisinde açacağı davasının dinlenmesi gerekmektedir.

Ne var ki, son zamanlarda, ÇED kararlarına açılan davalarda verilen kararlarda, yerel mahkemelerin dava açma süresini, yörede ikamet etmeyen kişiler yönünden dahi, Yönetmelik'te belirtilen duyuruları esas alarak belirledikleri ve bu gerekçe ile süre red kararları verdiklerine şahit olunmaktadır. Bir başka deyimle, Yönetmelikte yer alan duyuruların tamamlanmasından 30 gün sonra açılan davalarda, davacının ikamet durumu, söz konusu duyuruların yapıldığı yerde ikamet edip etmediği dahi dikkate alınmadan, adeta kategorik olarak süre red kararı verilmektedir.

Kanaatimizce, ÇED kararına konu projenin bulunduğu yörede ikamet edenlerin, ÇED kararının ilan ve anons suretiyle duyurularının yapılmasıyla işlemlerden haberdar edilmiş sayılacaklarına değerlendirme, bu kararlarla ilgili menfaat sahibi proje alanında ikamet eden tüm yurttaşlara yazılı bildirim yapılmasının olanaksız olması nedeniyle bir noktaya kadar makul görülebilir.

Dr. Kerem Canbazoğlu
Ortak
kerem@cac.com.tr

Eren Altay
Ortak
erenaltay@cac.com.tr

İşbu makede yer alan görüşler yazarların şahsi değerlendirmelerinden ibaret olup, hukuki mütalaa teşkil etmeyeceği gibi kaynak gösterilmeden kopyalanamaz, yazarların yazılı izni dışında çoğaltılamaz, dağıtılamaz.

Bununla beraber, aslında bu değerlendirmenin Yönetmelik hükmündeki düzenlemenin dava açma süresine esas alınması, Anayasa'nın 125'ince maddesine göre işlemlere karşı dava açma süresinin yazılı bildirimden itibaren başlayacak olması, kullanılan dava hakkının Anayasa'nın 56'ncı maddesinde çevre hakkına ilişkin oluşu ve Çevre Kanunu'nda dahi söz konusu duyuruların yazılı bildirim sayılacağına dair bir düzenleme bulunmaması karşısında, hukuki açıdan çok sorunlu olduğu da not edilmelidir.

Ne var ki, proje alanında veya ÇED kararlarının ilan edildiği il ve ilçede ikamet etmeyen, dolayısıyla yörede yapılan duyurulardan işlemi öğrenmiş sayılmayacak olan ve fakat ÇED kararından güncel ve meşru menfaati etkilenenler bakımından dava açma süresinin, bu kişilerin ikamet etmedikleri yörede yapılan duyuruların tarihleri esas alınmak suretiyle değerlendirilmesi, yukarıda belirtilen Yönetmeliğe dayalı getirilen dava açma süresine dair daraltıcı ve eleştiriye açık yorumu dahi, temel hak ve hürriyetler aleyhine ve bunları daha da daraltan bir noktaya taşımaktadır.

Bu nedenle, idari yargının yerleşik içtihadı çerçevesinde, her bir somut olay kendi özellikleri çerçevesinde davacının durumu da dikkate alınmak suretiyle, ÇED kararını öğrenme tarihi belirlenerek buna göre davanın süresinde olup olmadığının tespiti daha isabetli olacaktır.

Aksi halde, projenin bulunduğu il ve ilçelerde ikamet etmeyen ancak işlemde menfaatleri etkilenen kişiler bakımından yörede yapılan duyurular esas alınarak verilecek süre red kararlarının bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesi önüne taşınması halinde, süre red kararları ile hak ihlali yapıldığının tespiti ve bunun giderilmesine yönelik kararlar verilmesi sürpriz olmayacaktır.

Ayrıntılı bilgi için:

Cinel Altay Canbazoğlu Kalafat Avukatlık Bürosu

Çankaya Mahallesi, Ebu Ziya Tefvik Sokak, No:10, D:2
Çankaya, Ankara
T: +90 (312) 466 2020
F: +90 (312) 418 3579
www.cac.com.tr